

SAKSFREMLEGG

Kommunedelplan: Kommunedelplan grusuttak, steinbrudd og deponi.

Saksansvarlig: RAD/PLANUTV/Sølve Christiansen

Arkivsak 21/2078

Forslag til vedtak

Med hjemmel i plan og bygningsloven § 11-1 og §11-4 legges kommunedelplan: «Grustak, steinbrudd og deponi» ut til offentlig ettersyn i minst seks uker.

Bakgrunn for saken:

Kommunestyret vedtok planstrategi 2012-2015 i sak 73/12, jf. sak 67/13. I den sammenheng ble det vedtatt at en plan for grustak, steinbrudd og deponi var betydningsfull. Bakgrunnen var at det manglet oversikt og kunnskap for flere av naturressursene i kommunen. Videre krever en god forvaltning oversikt over ressursene og at et langsiktig perspektiv blir ivaretatt.

- Gjeldende kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi ble vedtatt av kommunestyret den 26.01.2016 i sak 3/16.
  - I planstrategi 2020-2023, sak 36/20, vedtok kommunestyret at gjeldende kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi skal revideres i inneværende kommunestyreperiode.
  - Det har blitt utarbeidet et planprogram for rullering av kommunedelplanen. Planprogrammet ble vedtatt av formannskapet den 23.03.2021 i sak 38/21.
  - Forslag til kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi er utarbeidet på bakgrunn av vedtatt planprogram.
-

SAKSUTREDNING:

Formål

Kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi skal fungere som en overordnet langsiktig plan for bruk og vern av områder knyttet til naturressursene grus og pukke som finnes innenfor kommunen, avveid mot andre areal-, samfunns- og miljøhensyn. Den skal gi forutsigbarhet for aktørene innenfor råstoffutvinning, berørte innbyggere og andre som blir berørt eller kan ha nytte av kunnskap knyttet til råstoffutvinning og massedeponering.

Mål

Melhus Kommune

- Planen skal gi en oppdatert ressuroversikt over forekomster av grus og pukk, og områder for etablering av deponi i Melhus kommune.
- Revidere strategi for bærekraftig forvaltning av ressursene og berørte areal-, samfunns- og miljøhensyn.
- Skape forutberegnelighet og effektivisere prosessen for å søke om etablering av drift for grus, pukk og deponi.
- Fungere som et oppdatert kunnskapsgrunnlag ved rullering av kommuneplanens arealdel.

Målene er vedtatt i planprogrammet av formannskapet - i sak 38/21.

Rammer og føringer

Forslaget bygger på blant annet; nasjonale planretningslinjer for klima og energiplanlegging, samordnet areal og transportplanlegging og lokale planer som kommuneplanens arealdel 2013-2025 (herunder eksisterende kommunedelplan).

Se vedlagte planforslag for overordnede rammer.

Avgrensning og hovedgrep

Omfang og varighet

Kommunedelplanen er utarbeidet i samsvar med plan- og bygningsloven § 11-1, jf. §§ 11-4. Dette er en retningsgivende tematisk plan uten direkte bindende arealkart og bestemmelser. Rettslig bindende arealbruk for områdene blir først fastlagt gjennom innarbeidelse i kommuneplanens arealdel.

Kommunedelplanen har som hensikt å gi langsiktig forutsigbarhet for uttak av mineralressurser (vesentlig: byggeråstoff, naturstein, industrimineraler), og deponering innenfor kommunens grenser. Det skal derfor gis en langsiktig, men balansert føring for fremtidige uttak. Dette gir grunnlag for arealdisponering i kommuneplanens arealdel. Kommuneplanens arealdel skal normalt vare i 12 år. Et minimum for regulert uttak bør være et tidsperspektiv på to kommuneplanperioder.

Behov og konsekvens.

Behovet for byggeråstoff er vedvarende høyt. Spesielt stor er etterspørselen i de store byene.

Transportmessig har derfor kommunene som ligger nært tilknyttet store byområder (utbyggingsområde) et ansvar for uttak av byggeråstoff.

For Melhus vil dette i hovedsak gjelde grus til Trondheim, og knust stein for å dekke eget forbruk, samt deponering av masser.

Et uttaksområde for mineralressurser vil alltid få store konsekvenser, da det mer eller mindre er i konflikt med andre store samfunnsmessige hensyn. Negative virkninger må derfor veies opp med fordelaktige samfunns- og miljøhensyn. I tilfeller der et område har flere negative konsekvenser bør dette avveies med bøtende tiltak.

Grus

På landsbasis har uttak av grus som byggeråstoff i løpet av de siste 30 årene redusert med 40 prosent. Samtidig har etterspørselen for pukk blitt tredoblet. Dette er en ønsket effekt, og i tråd med nasjonale føringer. Melhus kommune går imot den nasjonale trenden, og har en økning på uttak av grus. Vesentlig går grusuttak til betongproduksjon i Trondheim.

Eksisterende detaljreguleringer er ikke i samsvar med antatt langsiktige behov. Det er heller ikke arealdisponert tilstrekkelige områder i kommuneplanens arealdel.

Melhus Kommune

Det anbefales å konsentrere uttak til områder tilknyttet eksisterende drift, og tilrettelegge for langsiktighet i eksisterende områder. Det er derfor ikke ønskelig å utvinne grus fra områder som ikke er i tilknytning til dagens uttak.

Grus er en knapp, og ikke fornybar ressurs. I tråd med nasjonale anbefalinger anbefales det at grusressurser reguleres noe mer restriktivt (mindre tidshorisont) enn uttak av stein.

For kommende periode i kommuneplanens arealdel anbefales:

- Det anbefales uttak på forekomstene på Gravråkmoen. Området er allerede tydelig berørt av uttak, og har store og langsiktige uttaksmuligheter. Forekomsten er nært knyttet opp mot E6. Områdene innehar dyrket mark, kulturminner og utfordringer med framkommelighet (kryssing av jernbane). Dette bør avklares og utredes før områdene blir regulert.
- Kregnes bør ikke utvides videre før trafikale problemer langs Kregnesvegen er avklart.
- Forekomsten på Fremo foreslås ikke utvidet utover eksisterende konsesjon, eller regulerte områder i kommende arealplan.

Pukk og stein

Det er en gradvis økning i forbruk av knust stein i Melhus kommune. Dette er i henhold til nasjonale trender og føringer. I hovedsak blir stein benyttet til veitbygging/veiforbedring. Større mengder pukk tas inn til kommunen, det er derfor hensiktsmessig med utvidet uttak for pukk og steinressurser.

Melhus kommune har tilgjengelig steinressurser med bergartskvaliteter som er forespeilet meget god kvalitet. Dette er ressurser som ikke er regulert, arealdisponert eller gitt konsesjoner for tidligere.

Underjordiske steinbrudd er en positiv utvikling for uttak av steinressurser. Anleggene i fjell kan redusere negativ påvirkning som; støv, støy og sår i landskapet. Det vil også redusere direkte påvirkning på verdier i landskapet. Underjordiske pukkverk som er foreslått som innspill i KDP her hensiktsmessig plassering nær tilknyttet sentrale hovedforsvarer (E6). Ved vurdering av anlegg under bakken bør bearbeiding/rensing av tilkjørte masser for gjenbruk og sirkulær økonomi prioriteres.

For kommende periode i kommuneplanens arealdel anbefales:

- Uttak av stein ved underjordiske anlegg nært tilknyttet sentrale hovedveger (E6).
- Forekomster med vesentlig god steinkvalitet bør prioriteres.
- Forekomster med høy verdi som naturressurs. I dette tilfellet Rhyolitt-forekomsten i Tømmesdalen anbefales utredet. Trafikksikkerhet til nærmeste hovedveg er en viktig forutsetning for drift.
- Forekomst ved Rapbjørg og Meraftåsen foreslås utvidet. Trafikksikkerhet til nærmeste hovedveg er en viktig forutsetning for drift.

Andre mineralressurser

Melhus kommune innehar andre mineralressurser. Dette gjelder blant annet naturstein (skifer) og industrimineraler (kalkstein). Dette kan være ressurser som har høy verdi som mineralressurs, og kan være enestående i geografisk omegn.

Melhus Kommune

For kommende periode i kommuneplanens arealdel anbefales:

- Områder med nye mineralressurser blir utredet i forkant av kommende arealdel. Eksempler på dette er innspill på kalkstein og skiferstein. Det er ikke gjort en vurdering på om det er behov for ressursen (skifer og kalkstein). Det anbefales derfor at dette vurderes ved en eventuell regulering av uttak.

Deponering av masser.

Stor byggeaktivitet fører til sterkt behov for områder for deponering av masser. For anbefalingene i kommunedelplanen er det lagt til grunn en mest mulig bærekraftig plan for deponering. Dette innebærer begrensning av avfallsdeponering, tilrettelegging for gjenbruk og materialgjenvinning (sirkulærøkonomi) og større deponiområder tilknyttet hovedvegnett -spesielt E6 og E39.

Anbefaling for deponering av mase- bygger i vesentlig grad på veileder for deponering av rene masser i Trondheimsregionen.¹. Videre bør arbeidet inn mot Kommuneplanens arealdel forholde seg til Trondheimsregionens prosjekt «Bærekraftig massehåndtering i Trondheimsregionen».

Betydelige områder for deponi ligger i eksisterende uttak for stein og grus- regulerte deponiuttak, og bør prioriteres. Det er blant annet uklare, og store ressurser tilgjengelig i regulerte område på Udduvoll.

Underjordiske kombinerte anlegg for uttak og deponering vil gi fremtidige store deponiområder.

For kommende periode i kommuneplanens arealdel anbefales:

- Framtidige deponiområder legges i eksisterende grusuttak steinbrudd, allerede regulerte områder, eller dirkete knyttet opp mot disse.
- Rene deponiområder bør ikke bli omdisponert fra LNFR
- Områder som har klare fordeler med deponering, kan vurderes. Dette gjelder: deponering av masser for massebalanse i utbyggingsområder, flom og skredsikring, geotekniske stabiliserende tiltak eller andre tiltak for samfunnssikkerhet.

Krav til detaljregulering

Det anbefales blant annet følgende føringer for fremtidige detaljreguleringer:

- Problematikk som er tilknyttet trafikale utfordringer, trafikale problemer, skal beskrives og utredes i detaljreguleringsfasen.
- Det skal vurderes om det er nødvendig å sette rekkefølgekrav om at trafikksikkerhetstiltak skal være etablert, fram til nærmeste hovedveg (Funksjonsklasse A- Nasjonal hovedveg, funksjonsklasse C – Lokal hovedveg)
- Der tiltak for uttak eller deponering fører til brudd med stedegne kvaliteter, skal regulering sikre tilføring av nye kvaliteter.

Melhus Kommune

Kommunedelplanen redegjør for flere anbefalte føringer.

Konsekvenser for folkehelse:

Positive virkninger

Tiltak etter planen vil føre til forbedret folkehelse med blant annet:

Uttak og deponering av masser kan bli lagt til områder med som gir mindre belastning med støv og støy (underjordiske pukkverk).

Områder for uttak og deponering søkes samlokalisert, og i størst mulig grad tilknyttet hovedveg. Dette vil føre til tryggere ferdsel for myke trafikanter.

Negative virkninger

Planforslaget kan føre til støy og støv tilknyttet drift og transport.

Nye uttaksområder gir negativ virkning på friluftsområder.

Konsekvenser for klima og miljø:

Hovedpunktene for konsekvensene for klima og miljø vil være:

Positive virkninger

Uttak av byggeråstoffer (pukk, grus, sand) til bygge og anleggsformål med korte transportavstander og reduserte klimagassutslipp

Etablering av større og mer samlende uttaksplasser - slik at eksisterende infrastruktur mest mulig effektivt kan benyttes.

Foreslåtte uttaksområder er ikke i områder som er vurdert til svært viktig for dyrket mark og naturområder.

Negative virkninger

Nye områder for uttak og deponi vil komme i konflikt med naturressurser og dyrket mark.

Rådmannens vurdering og konklusjon

Rådmannen anbefaler at planforslag for Kommunedelplan grusuttak, steinbrudd og deponi legges ut til høring og offentlig ettersyn i minst seks uker. Planforslaget legges ut til offentlig ettersyn- slik at alle som ønsker det kan komme med innspill til den foreslåtte planprosessen. (PBL Jf.§4-1 -Planprogram og §§ 5.1-5.7 -Medvirkning i planlegging).

Vedlegg:

Kommunedelplan – Grusuttak, steinbrudd og deponi.
KU- konsekvensutredning for foreslåtte områder

